

werpen waren nooit grillig. Dan was het steeds de drang naar het volstrekte, die U tot beelding dreef?

Z. Als het volstrekte het allerdiepste in ons zoowel als in de dingen is, spreekt dit dan niet voor zich zelf?

Y. Ook ik voel deze sterrenlucht als het volstrekte en wel zooals zij verschijnt!

(Wordt voortgezet).

BOEKBESPREKING.

„DR. OTTO GRAUTOFF, FORMZERTRÜMMERUNG UND FORMAUFBAU IN DER BILDENDEN KUNST" 1).

DOOR J. J. P. OUD.

Dit boek is een teeken des tijds.

Hoewel de schrijver als consequentie zijner redeneering niet tot een scherp omlinjnde doelbepaling komt, zooals deze in „De Stijl" geformuleerd is, zal zijn betoog bij kunnen dragen tot verruiming van inzicht in het wezen der moderne beeldende kunst en hare ontwikkeling.

De kunst als „afzonderlijkheid" bestrijdende, heeft hij zich niet louter tot de ideëele zijde van het onderwerp bepaald, maar bovendien getracht verband te brengen tusschen het vorm-vernietigingsproces, dat (feitelijk reeds na de Barok aanvangend) zich, sinds het einde der vorige en in het begin dezer eeuw, in de beeldende kunsten, en speciaal in schilder- en beeldhouwkunst, steeds doelbewuster voltrekt, en het maatschappelijk ontbindingsproces, dat in den wereldoorlog voorloopig een hoogtepunt bereikt schijnt te hebben. Als resultaat der ontwikkeling dezer beide factoren ziet Grautoff eene cultuur geboren worden, gebaseerd op eene nieuwe zedelijkheid, die niet meer, als de onze, van louter materialistischen aard zal zijn, met, als gevolg, een nieuwe kunst.

Het is jammer, dat de verwerkelijking van het opbouwende gedeelte van zijn betoog den schrijver niet klaarder voor den geest staat; zoo kon het gebeuren, dat hij, in chauvinistische verrukking, de sporen dezer nieuwe kunst reeds zag in voorbeelden van Duitsche architectuur, welke wij met den besten wil niet in verband met zijne redeneering kunnen brengen. Het moet bovendien in het algemeen erkend worden, dat de leiding der revolutionaire kunstbeweging op het oogenblik niet bij de architectuur, maar bij de schilderkunst berust, en dat eene grondige afrekening met historische vormtradities in de bouwkunst nooit in eenzelfde mate plaats gehad heeft, als in de schilderkunst. Vernietigd is het oude vorm-element in de bouwkunst nooit en wat aan moderne vormgeving ontstond was altijd meer ombeelding en abstraheering, dan schepping van vormen (zelfs voor werk van kunstenaars als Wright en Sant Elia geldt dit ten deele).

Dit nu kan van de schilderkunst niet gezegd worden, wijl in haar elke vormtraditie zoo

1) Uitgegeven bij Ernst Wasmuth, A. G. Berlijn.